

↑ Roel ten Bras en Ellen Schild

GRAFFITI UIT DE ZEVENTIENDE EEUW

Dit jaar wordt Kasteel Groeneveld grondig gerenoveerd. De hoofdrolspelers vertellen alles over de beslissingen, de historie van het kasteel, het renovatieproces en de toekomst van Groeneveld. Het concept voor de renovatie is ontwikkeld door architectenbureau Jonkman Klinkhamer uit Amersfoort en Studio Groen+Schild uit Deventer. Dit keer architect Roel ten Bras van architectenbureau Jonkman Klinkhamer aan het woord.

Wat was voor jullie de grootste uitdaging van deze renovatie?

'Het is een rijksmonument, gebouwd aan het eind van de zeventiende en begin achttiende eeuw. Een gebouw van hoge, historische kwaliteit dat wij nu moeten klaarmaken voor de komende vijftig jaar. Dat vergt soms rigoureuze veranderingen, daar moet je niet bang voor zijn. Je kunt er op drie manieren mee omgaan: doen en denken als de architect uit die tijd, het op een hedendaagse manier aanpakken of juist op zeer contrastrijke wijze. De truc is dat het alleen een succes wordt als je die drie aanpakken combineert. En zorgen voor duidelijkheid. Wie het ontwerp snapt, is eerder geneigd het mooi te vinden.'

Wat is een voorbeeld van die combinatie van drie soorten aanpakken?

'Zowel in het hoofdgebouw als in de orangerie en het koetshuis brengen we grote, ruimtelijke veranderingen aan. In de nieuwe vides bijvoorbeeld, komen moderne, stalen trappen zodat je duidelijk kunt zien dat het een hedendaagse toevoeging is. Ingrepen bij de gevels zijn historiserend ontworpen, passend bij de historische detaillering van de ramen en kozijnen.'

Welke obstakels kwamen jullie onderweg tegen?

'Er zitten een paar bijzondere ingrepen in ons ontwerp die lef vereisen. We hebben de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed moeten overtuigen van de meerwaarde. Zo bestaat de huidige hoofdentree uit een klein deurtje dat via een smalle gang naar de balie en winkel gaat. Wij creëren meer openheid en maken ruimte voor een royaal entreegebied, dat veel duidelijker wordt voor de bezoekers. Ook de verdeling is helder: het hoofdgebouw wordt toegankelijk voor het publiek, in het koetshuis komt de horeca en de orangerie krijgt een kantoorfunctie.'

Zijn er ook zaken of ontwerpen die aangepast moesten worden van de opdrachtgever?

'We hadden een trap liefst in natuursteen gemaakt, maar de anderen wilden liever baksteen.

Daar zijn we in meegegaan, je moet er toch samen uitkomen. Iedereen die aan het project meewerkt heeft passie voor historische panden, dat is duidelijk merkbaar.'

En hoe is het met de moderne techniek gesteld?

'Zo'n klassiek gebouw is nooit ontworpen met een goede klimaatinstallatie. En als je een installatie uit de 21e eeuw plaatst in een historisch pand, moet dat wel onzichtbaar worden gedaan. Een lastige opgave. We hebben de moederinstallatie op zolder geplaatst en de leidingen lopen van daaruit - verstopt - door het gebouw heen. Dat was een enorm gepuzzel! We hebben bijvoorbeeld luchtroosters gemaakt die op de oorspronkelijke lambrisering lijken, zo is het nét gelukt.'

En wat viel mee tijdens deze ontwerpfase?

'De mensen van het kasteel zelf. We hebben bewondering voor de manier waarop ze hun toekomstvisie wisten te combineren met onze ontwerpideeën. Toen wij met het idee voor de vides kwamen, hebben ze daar toch snel enthousiasme voor opgebracht. Zo'n ontwerp heeft een enorme winst, maar ook nadelen omdat je veel ruimte gebruikt. Daarnaast heb ik veel respect voor de bouw uit die tijd. De stenen, het hout, het is allemaal van prachtige kwaliteit.'

GROENEVELD INFO

↑ artist impression van koetshuis

↑ artist impression vide

Je moet lef hebben om veranderingen in te zetten, maar over twintig jaar is er misschien weer een andere trend.

'Wat we doen, is reversibel. Het ontwerp zit zo in elkaar dat alle belangrijke, historische onderdelen in de gebouwen bewaard blijven. Zelfs de vide kan weer ongedaan worden gemaakt, zodat je weer aparte etages krijgt.'

Herma de Heer, zakelijk leider van het kasteel hoopte in de vorige aflevering van het verbouwings-feuilleton op bijzondere vondsten. Valt er wat te melden?

'We hebben graffiti uit het eind van de zeventiende eeuw ontdekt! Op de zolder van het hoofdgebouw is een klein dakkapelletje, waar een luik voor zit dat altijd gesloten was. Toen na een tentoonstelling het luik ineens bereikbaar was, zagen we op een hoger stuk – in een zinken plaat van het dak – handtekeningen staan uit 1985, maar ook namen uit 1696. Prachtig gedaan, met ronde krulletters. We gaan daar nu glas voorzetten, zodat iedereen die kan zien.'

Meer informatie over de verbouwing is te vinden op www.kasteelgroeneveld.nl en in de Nieuwsbrief van Kasteel Groeneveld.

JAARTHEMA: DIER & MENS

In 2011 is Dier & Mens, het thema van Kasteel Groeneveld. Het jaarthema loopt als een rode draad door het programma.

Leren in de buitenlucht

Ondanks de gesloten kasteeldeuren zijn scholen van harte welkom voor de educatieve buitenprogramma's. Voor elke leeftijdscategorie zijn er van dinsdag tot en met donderdag buitenprogramma's, die vanwege de sluiting gratis worden aangeboden.

RENOVATIE KASTEEL GROENEVELD

Inmiddels is Kasteel Groeneveld gesloten vanwege een grote renovatie. Ijs en wederdienende zal vóór de herfst het Grand Café weer zijn opengesteld voor publiek. Tot die tijd zijn bezoekers welkom in het park buiten de gracht.

Reizende tentoonstelling over kasteel en verbouwing

De bibliotheken regio Eemland organiseren een reizende expositie over de diverse vestigingen waarin geschiedenis van gebouw en landgoed Groeneveld onder de aandacht worden gebracht. De tentoonstellingen zijn te vinden bij de HIP (Historische Informatie Punten) in de bibliotheken.

Streekproducten bij Ravenstein

Na een grondige renovatie herbergt Boerderij Ravenstein op landgoed Groeneveld een winkel met biologische streekproducten en een skybox met zicht op de stal. Tijdens de renovatie van Kasteel Groeneveld kunt u bij de hoeve ook terecht voor een kopje koffie of thee. Voor meer informatie: www.schoonnatuurvlees.nl.

CULINAIRE LEZINGEN EN LUNCHES

Grand Café Groeneveld organiseert samen met wetenschapsjournalist Lizet Kruyff culinaire lunches in Kasteel Groeneveld. Het thema Dier & Mens verbindt de programmering van de bijeenkomsten. De buffetten worden samengesteld en door middel van een korte inleiding geïntroduceerd door een culinair journalist.

Voorlopig programma

- ZO. 4 SEP. Pay-Uun Hiu (Volkskeuken)
- ZO. 2 OKT. Lizet Kruyff (Spinazieacademie)
- ZO. 6 NOV. Nadia Zeraouli en Merijn Tol (Cookbook Arabia en Bismillah Arabia)
- ZO. 4 DEC. Marjan Ippel (Talkin' food)

Deelnamekosten € 25,- voor volwassenen en € 12,50 voor kinderen tot 12 jaar.
Reserveren:
reserveringsbureau@minInv.nl
tel. 035-5480994

zondagmiddag

30/06

Tentoonstelling Dier of Ding?

vanaf 30 juni, **Natuurmuseum Brabant, Tilburg**

Voor een goed begrip van onze omgang met dieren en van de ontwikkelingen hierin is cultuur-historisch besef van belang. In de tentoonstelling Dier of Ding wordt vanuit dit perspectief verkend in welke richting de relatie mens-dier zich zal ontwikkelen.